

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3087/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 424. § (1) bekezdésének „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze és a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Vizin László (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Biczó László, 1027 Budapest, Frankel Leó utca 9., félemelet 30.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának a felfüggesztésére.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy állapítsa meg a Gyulai Törvényszék 13.B.101/2013/911. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Bf.III.606/2015/150. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességét, illetve semmisítse meg ezeket a bírósági döntéseket. Úgy ítélte meg az indítványozó, hogy a hivatkozott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, a XV. cikk (2) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát, a B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdését és 14. cikkét.
- [3] Kérte az indítványozó azt is, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a Be. 373. § rendelkezéseinek az Alaptörvénnyel való összhangját. Nem jelölte meg ugyanakkor, hogy a Be. kifogásolt szabályát mely alaptörvényi rendelkezéssel és milyen okból tartja ellentétben állónak.
- [4] Szintén kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Be. 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze alaptörvény-ellenességét, mert az ellentétes a diszkrimináció tilalmával, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint a védelemhez való joggal.
- [5] 1.2. A védelemhez való jog megsértését az indítványozó elsődlegesen azért állította, mert a büntetőeljárásban nyolc – az indítványban dátum szerint meghatározott – tárgyalási napon olyan védő járt el a képviselőjében, aki azzal egy időben a IV. rendű, az indítványozóval – mint VIII. rendű terhelttel – érdekellentétben álló vádlott védelmét is ellátta. A IV. rendű vádlott a büntetőeljárásban terhelő vallomást tett az indítványozóra, így azonos védő az érdekeiket hatékony módon nyilvánvalóan nem képviselhette. Hozzátette az indítványozó, hogy a rá nézve terhelő vallomást ugyan a IV. rendű vádlott utóbb visszavonta, nyilatkozata ennek ellenére alapjául szolgált a bírósági döntéshozatalnak. A feltárt érdekellentét pedig – bármilyen rövid időtartamú volt is – a büntetőeljárás egésze szempontjából értelmezhető és meghatározó, így az indítványozó védelemhez való jogának az érvényesülését általános jelleggel korlátozta. Hozzátette az indítványozó, hogy a büntetőeljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok felismerték az azonos védő által képviselt terheltek érdekei közötti ellentétet, és azt igyekeztek kiküszöbölni. A Kúria ezzel szemben az érdekellentétet nem tekintette fennállónak.

- [6] Úgy vélte az indítványozó, hogy a IV. rendű vádlott vallomásával szolgáltatott ténytérű közvetett terhelő bizonyíték az érdekellentét fennállását kétségkívül megalapozta, amely körülmény pedig az indítványozó hatékony védelemhez való jogának a sérelmét egyértelműen alátámasztotta. A védelemhez való jog „kötelező jelenléti dimenziója” az indítványozó értelmezésében „abszolút és korlátozhatatlan” (indítvány 6. oldal). Ezért a lefolytatott büntetőeljárás eredményeként alaptörvény-ellenes bírósági döntés született, amely az Alkotmánybíróság megsemmisítési jogkörének a gyakorlását indokolja.
- [7] 1.3. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát elemezve az indítványozó idézte a 14/2004. (V. 7.) AB határozat megállapításait. Az alapjog sérelmét az alábbiak szerint indokolta.
- [8] Kifogásolta az indítványozó, hogy a tárgyalás résztvevőinek két tárgyalási napon keresztül állva kellett hallgatniuk, hogy az ügyész a vádiratot felolvasta. Az indítványozó megítélése szerint az eljárás az ügyészi vád tekintélye előtti tisztelgést szimbolizálta, és azzal a bíróság súlyosan korlátozta az érintettek – köztük az indítványozó – emberi méltóságát.
- [9] Az elsőfokú ítélet indokolása kapcsán sérelmezte az indítványozó, hogy abban a vádiratból szó szerint átvett szövegrész szerepel. A szöveghasználat arra enged következtetni, hogy a bíró az ügyéssel olyan sajátos kapcsolatban állt, amelynek keretében a perbeszéd szövege a bíróhoz szövegfájl formájában eljuthatott. Ez a körülmény, és annak nyomán a vádhatóság álláspontjának az átültetése az indítványozó szerint a pártatlanság követelményének, különösen a pártatlanság látszatának a sérelméhez vezetett.
- [10] Sérelmesnek tartotta az indítványozó azt is, hogy a bíróság az indítványozó érdekében előterjesztett valamennyi védői, terhelti bizonyítási indítványt elutasította, ezzel szemben minden ügyészi indítványnak helyt adott. Az indítványozó szerint megkérdőjelezhető, hogy a bíróság az indítványokat egyenlő és objektív szempontok alapján értékelte-e.
- [11] Utalt rá az indítványozó, hogy az elsőfokú ítélet a terhelti vallomásokot „védekező jellegű” nyilatkozatoknak titulálta, és abból arra engedett következtetni, hogy azok tartalma szükségképpen valótlan. Ez a megközelítés az indítványozó szerint súlyosan negatív pszichológiai attitűdöt kapcsolt a terhelti vallomásokhoz, amely a bíró negatív értékítéletét fejezte ki, és amely ezért a bírói függetlenség és pártatlanság érvényesülését kérdőjelezte meg.
- [12] Utalt rá az indítványozó, hogy az ítélőtábla és a Kúria is ellentétesnek ítélte a tisztességes eljárással azt, hogy a büntetőeljárás résztvevőinek hosszasan állva kellett hallgatni a vádirat ismertetését, ugyanakkor a bíróságok úgy ítélték meg, hogy önmagában ez a körülmény nem alapozta meg a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét. Az indítványozó megítélése szerint azonban a jogsérelem megállapítását valamennyi fenti körülmény alátámasztotta, amelyek összességükben kellő alapot szolgáltatottak a bírói elfogultság kimondására, a függetlenség és a pártatlanság sérelmének a megállapítására. A jogsérelem következtében az indítványozó szerint az ügyében alaptörvény-ellenes döntések születtek, ezért az eljárást befejező döntés megsemmisítésére tett indítványt.
- [13] Kiemelte az indítványozó, hogy a másodfokú ítélet az elsőfokú eljárás hibáit azzal magyarázta, hogy „az ügy elbírálása az emberi teljesítőképeség határait súrolta” (másodfokú ítélet 26. oldal), és utalt arra is, hogy „az ügy elbírálása a hatályon kívül helyezés határán mozgott” (másodfokú ítélet 25. oldal). Ezek a megállapítások az indítványozó szerint arra engedtek következtetni, hogy a másodfokú bíróság nem biztosította a terhelt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, továbbá arra, hogy a jogkorlátozást a bíró tárgyalásvezetési nehézségei indokolták. Az indítványozó úgy vélte ugyanis, hogy amennyiben ezek a körülmények az adott eljárásban valóban fennálltak, a másodfokú bíróságnak arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy az ügy csak öttagú tanácsban tárgyalható a tisztességes eljárás követelményeinek megfelelően. Mivel azonban a másodfokú bíróság az ügyet nem utalta öttagú tanács elé, azt lehet mondani, hogy az ügyben eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva. Ennek következtében pedig a büntetőeljárásban abszolút hatályon kívül helyezési ok állt fenn.
- [14] Kifejtette azt is az indítványozó, hogy a Be. 373. §-a szerinti abszolút hatályon kívül helyezési okok és a tisztességes eljáráshoz való jog között szoros a kapcsolat. Megítélése szerint az abszolút hatályon kívül helyezési okok a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog „eseti leágazásait jelentik” (indítvány 12. oldal). Épp ezért tartotta szükségesnek, hogy az Alkotmánybíróság megvizsgálja a Be. 373. § rendelkezéseit abban a megközelítésben, hogy az alapján van-e lehetősége a bíróságnak hatályon kívül helyezni egy alsóbb fokú határozatot a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozással. Az indítványozó álláspontja szerint ezen vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróságnak a Be. rendelkezés alaptörvény-ellenességét kellene megállapítania, aminek a tárgybéli bírósági döntés megsemmisítése is a következménye lenne.

- [15] 1.4. A konkrét esetben az indokolási kötelezettség és azzal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa, az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését is megállapíthatónak tartotta az indítványozó az alábbi indokok miatt.
- [16] Álláspontja szerint a bírósági döntés indokolása olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapíthatóak meg a büntetőjogi felelősséget megalapozó lényeges tények, az ítélet ezen felül megfelelő jogi indokolást sem tartalmaz, a büntetékiszabásra vonatkozó ítélet rész pedig szintén erőteljesen, sőt törvénytől hiányos. Mindezen körülmények következtében az elsőfokú ítélet felülbírálatra lényegében alkalmatlan volt.
- [17] Felhívta az indítványozó a figyelmet arra is, hogy a Kúria 1. BK véleménye értelmében különbséget kell tenni a bizonyítékok értékelésének az indokolási hiányossága, ellentmondásossága, valamint a jogi indokolás hiányossága között.
- [18] Kifogásait az indítványozó konkretizálta, és hiányolta példának okáért, hogy az ítéletben a bíróság nem magyarázta meg: milyen módon realizálódott a vagyoni előny a terheltnél; mi bizonyítja, hogy az árut nem szállították el az Európai Unió másik országába; mi volt az I. rendű vádlott konkrét megtévesztő magatartása; hogyan érvényesült a büntetés kiszabásakor a fokozatosság alapelve; enyhítő körülmény volt-e, hogy a terhelt a kárt megtérítette. Az indokolás kapcsán tapasztalható hiányosságoknak az indítványozó szerint a konkrét esetben a döntés hatályon kívül helyezésére kellett volna vezetniük.
- [19] 1.5. A Be. 424. § (1) bekezdésének a szövegrészét és azzal összefüggésben a konkrét eljárásban hozott döntést az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [20] A védelem az indítványozó elleni büntetőeljárás felülvizsgálati szakaszában nyilvános ülés tartását kérte, amely kérelmet azonban a Kúria elutasította, kifejtve, hogy arra csak akkor köteles, ha az ügyész kéri. Az indítványozó megítélése szerint a törvény indokolatlanul tesz különbséget a felülvizsgálati indítványok elbírálása között attól függően, hogy ki volt annak az előterjesztője. A rendelkezés az ügyészt a terhelt rovására alaptalan előnyhöz juttatja, a terhelt verbális védekezési lehetőségeit pedig indokolatlanul leszűkíti, aminek következtében a védelemhez és tisztességes bírósági eljáráshoz – azon belül különösen a fegyverek egyenlőségéhez – való jog, valamint a jogegyenlőség követelménye szenved sérelmet.
- [21] Minderre figyelemmel az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Be. 424. § (1) bekezdésének utalt szövegrésze mellett állapítsa meg a konkrét bírósági döntés alaptörvény-ellenességét is, és rendelkezzen a megsemmisítéséről.
- [22] 2. Az indítványozó indítvány-kiegészítéseiben megismételte azon kifogását, amelynek értelmében adott tárgyalási napokon a védelmét vele érdekellentétben álló védő látta el, ennélfogva nem érvényesíthette a hatékony védelemhez való alapjogát. A bírósági döntés indokolásának a hiányosságai miatt továbbá az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdésének és a XXIV. cikk (1) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott.
- [23] Azzal összefüggésben, hogy a bírósági döntések nem vettek figyelembe egy igen jelentős konkrét körülményt – azt, hogy a vádemelésig megtörtént az adóhiány megtérítése – az indítványozó az Alaptörvény XXV. cikkében rögzített panaszjog, és egyúttal a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati jog sérelmét tartotta megállapíthatónak.
- [24] Annak következtében pedig, hogy a védelemnek a hiányos bűnjeljegyzékre vonatkozó kifogásait a bíróságok nem vették figyelembe, szintén az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének – az abban foglalt részrehajlásmentes eljárás követelményének – a sérelmét tartotta megállapíthatónak.
- [25] Kifogásolta továbbá az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagytak az indítványban nevesített egyéb tényeket is – így például azt, hogy az indítványozó havi ÁFA bevalló volt, vagy azt, hogy az Olaszországba teljesített szállításokkal kapcsolatos számlákról az olasz adóhatóság hivatalosan nyilatkozott –, amivel összefüggésben a jogorvoslati jog sérelmét tartotta megállapíthatónak. A tények alapján az indítvány-kiegészítés értelmében a bíróságnak azt a következtetést kellett volna levonnia, hogy az indítványozó nem követett el bűncselekményt. A bíróság ezzel ellentétes tartalmú végzésének az indokolása érthetetlen és sérelmes. Ezen felül a bíróság az enyhítő körülményekről sem adott megfelelő értékelést. Mindezek miatt, tehát a bírósági döntés indokolásának a hiányosságaira tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikkének a sérelmét tartotta megállapíthatónak.

- [26] Megismételte az indítványozó azon kifogását is, amely a védelem bizonyítási indítványainak az elutasításából fakadt, és amely a védelemhez való jog és a fegyveregyenlőség követelményének a megsértését vonta maga után. Az ügyész perbeszédéből átvett mondatrésszel összefüggésben az indítvány-kiegészítésben, a korábbiaktól eltérően az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdés 2. mondata megsértésére hivatkozott.
- [27] Megerősítette az indítványozó azon álláspontját is, hogy a bíróságnak hatályon kívül helyező döntést kellett volna hozni, amennyiben az ügy a hatályon kívül helyezés határán mozgott, méghozzá az *in dubio pro reo* elvre figyelemmel.
- [28] 3. Önálló beadványban adta elő az indítványozó az érveit annak kapcsán, hogy miért tartotta szükségesnek az indítványa soron kívüli elbírálását és a büntetése végrehajtásának a félbeszakítását.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány és annak kiegészítései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [30] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Jelen esetben a Kúria kifogásolt végzését 2017. április 7-én kézbesítették a jogi képviselőnek, aki az alkotmányjogi panasz beadványt 2017. május 19-én adta postára. Ezért megállapítható, hogy a beadvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően, határidőben érkezett.
- [31] 4.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek csak részben tesz eleget. Az indítványozó beadványában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és 27. §-át] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdés, T cikk (3) bekezdés, IV. cikk (3) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXV. cikk, XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Be. 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze] és a konkrét bírói döntést (Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése), valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg az érintett jogszabályhely alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére, valamint a jogerős bírói döntés megsemmisítésére.
- [32] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményt azonban az indítvány csak részben teljesíti. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, IV. cikk (3) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke és a XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben ugyanis az indítvány alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó csupán állította az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek a megsértését, de nem határozta meg, hogy a támadott jogszabályhely vagy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, azok sérelmét hogyan idézi elő.
- [33] 4.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjában és az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel és az abban alkalmazott jogszabállyal szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincsen számára biztosítva.
- [34] Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszt jogorvoslati lehetőségének a kimerítését követően, rendkívüli jogorvoslati eljárásban született bírói döntéssel szemben terjesztette elő, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 26. § és 27. § e körben előírt feltételeinek. Az indítványozó a Kúria végzésével szemben jogosult volt alkotmányjogi panaszt előterjeszteni.

- [35] 4.4. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a, illetve az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, mivel az alapul fekvő büntetőeljárásban terhelt volt, továbbá mivel a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság a felülvizsgálati eljárásban alkalmazta vele szemben. Érintettsége ezért a támadott jogszabályok és bírósági döntések állított alaptörvény-ellenességét érintően egyaránt megállapítható.
- [36] 4.5. Az indítványozó a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességét az Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésével és 14. cikkével összefüggésben is állította. Az indítványozó ezen kifogásai kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén van lehetőség. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatát az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, valamint bíró indítványozhatja. Mivel az indítványozó kívül esik a kezdeményezésre jogosultak körén, az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemeinek a vizsgálatát kérelmére nem végezhetette el.
- [37] 4.6. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [38] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [39] 4.7. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatosan az indítványozó számos kifogást megfogalmazott, amelyek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog több részjogosítványának – a független és pártatlan bíróhoz való jognak, valamint az indokolt bírói döntéshez való jognak – a sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezek a kifogások sem a Kúria támadott végzése, sem a Be. 424. §-ának indítványban hivatkozott szövegrésze kapcsán nem tartalmaznak olyan érveket vagy állításokat, amelyek alapján a döntés vagy a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességére lehetne következtetni, illetve amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek lenne tekinthető.
- [40] A kifogások egy része kapcsán ugyanis megállapítható volt, hogy azok a büntetőeljárásban folytatott bizonyítással és a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatosak, arra vonatkozó kritikát fogalmaztak meg. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor – az Alaptörvény, valamint az Abtv. rendelkezései értelmében – az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, amely által a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [41] A kifogások másik része kapcsán az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok büntető eljárásjogi és nem alapjogi összefüggésben értékelhetők. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban lényegében az eljárási bíróságok által elkövetett eljárási szabályszegésekről számolt be. Ezek a kifogások alapul szolgálhatnak eljárásjogi sérelem megállapításához, de alapjogi szempontból még egymást erősítve sem értékelhetők olyan jelentőségűnek, hogy az Alkotmánybíróság érdemi eljárását tették volna szükségessé. Nem vetettek fel ezért alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét sem alapozták meg.

- [42] 4.8. Az indítványozó a Be. 424. § (1) bekezdésének a szövegrészét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek. Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemei kapcsán rámutat: az indítvány rögzíti az indítványozó álláspontját a jogszabályi rendelkezés által megvalósított indokolatlan különbségtételről, azt azonban nem mutatja be, hogy az ügyész és a terhelt indítványának a megkülönböztetése miért indokolatlan, az eltérő kezelés miért lenne alkotmányjogilag aggályos. Ennek következtében az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemeit sem tekintette olyannak, amelyek alapvető alkotmányjogi kérdést vetnének fel, vagy amelyek a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenességre utalnának, ezért érdemi vizsgálatuknak nem látta indokát.
- [43] 4.9. A védelemhez való jog megsértését az indítványozó azért állította, mert a büntetőeljárásban nyolc – az indítványban dátum szerint meghatározott – tárgyalási napon olyan védő járt el a képviseletében, aki azzal egy időben a IV. rendű vádlott védelmét is ellátta. Utóbbival azonban az indítványozó érdekellentétben állt, mivel a büntetőeljárásban terhelt vallomást tett az indítványozóra. Ebből fakadóan azonos védő az érdekeiket hatékony módon nyilvánvalóan nem képviselhette. Hozzátette az indítványozó, hogy a rá nézve terhelt vallomást ugyan a IV. rendű vádlott utóbb visszavonta, nyilatkozata ennek ellenére alapjául szolgált a bírósági döntéshozatalnak.
- [44] Utalt rá az indítványozó, hogy a büntetőeljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok felismerték az azonos védő által képviselt terhelt érdekei közötti ellentétet, és eljárásjogi eszközökkel igyekeztek azt kiküszöbölni, valamint a helyzetet orvosolni. A Kúria ezzel szemben az érdekellentétet nem tekintette fennállóknak.
- [45] Úgy vélte az indítványozó, hogy a IV. rendű vádlott vallomásával szolgáltatott tényszerű közvetett terhelt bizonyíték az érdekellentét fennállását kétségtől megalapozta, amely körülmény pedig az indítványozó hatékony védelemhez való jogának a sérelmét egyértelműen alátámasztotta. A védelemhez való jog „kötelező jelenléti dimenziója” az indítványozó értelmezésében „abszolút és korlátozhatatlan” (indítvány 6. oldal). Ezért a lefolytatott büntetőeljárás eredményeként alaptörvény-ellenes bírósági döntés született, amely az Alkotmánybíróság megsemmisítési jogkörének a gyakorlását indokolja.
- [46] A bírósági határozatok tanúsága szerint a büntetőeljárás során mindhárom bírói fórum értékelte a panaszosnak a védelemhez való joga gyakorlását érintően előadott kifogásait. A bíróságok ennek keretében vizsgálták, hogy az érdekellentét az azonos védő által képviselt terhelt között fennállt-e, és annak alapján levonták a következtetéseiket a védelemhez való jog érvényesülése érdekében szükséges eljárásjogi teendők kapcsán.
- [47] A Gyulai Törvényszék a BH2004.456, BH2007.215, BH2014.204, BH2015.59 eseti döntésekre figyelemmel észlelte a védelemhez való jog gyakorlásával összefüggésben a terhelt közötti érdekellentétet, azt azonban vagy nyomban, vagy a tárgyalás későbbi szakaszában orvosolta is (Gyulai Törvényszék ítéletének 178–182. oldalai). A Szegedi Ítéletábrla a döntésében megállapította, hogy az eljárásban a védők és az ügyész által jelzett eljárás hibák valóban megvalósultak, így érdekellentétben álló vádlottak védelmét azonos védő látta el. Az eljárás hibákat azonban a bíróság orvosolta, kiküszöbölte (Szegedi Ítéletábrla ítéletének 26–27. oldalai). A Kúria végzése értelmében: a terhelt védekezése és vallomásának tartalma alapján dönthető el, hogy az érdekek ellentétesek-e (BH2009.200). A végzés utalása szerint a IV. rendű és a VIII. rendű terhelt nem ugyanazon bűncselekmény elkövetésében vettek részt, a vád tárgyát és a marasztalásuk alapját nem azonos bűncselekmény képezte. A VIII. rendű terhelt esetében a vád alapját a 2007 augusztusa és 2008 márciusa között kifejtett magatartása képezte, míg a IV. rendű terhelt 2009 novemberétől vett részt a bünszervezetben. A IV. rendű terhelt vallomása nem tartalmazott a VIII. rendű terheltre nézve terhelt bizonyítékot. Ezért nem volt akadály annak, hogy átmenetileg azonos ügyvéd járjon el a két érintett terhelt képviseletében (Kúria végzésének [29]–[34] bekezdései).
- [48] Az Alkotmánybíróság a panaszos kifogásait és a bírósági döntések azzal összefüggő megállapításait megvizsgálva úgy értékelte, hogy a védelemhez való jog érvényesülését érintően nem vetnek fel olyan kérdést, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségűként lehetne értékelni, és nem támasztanak egyértelmű kétségeket a bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját érintően sem. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozói kifogások ezen, a védelemhez való jog sérelmét állító körének az érdemi vizsgálatát sem tartotta indokoltnak elvégezni.

[49] 5. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján összességében arra a megállapításra jutott, hogy az egyetlen elemében sem felel meg az alkotmányjogi panaszokkal szemben a befogadhatóság körében támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1301/2017.

